הלכה · משנה תורה · מפרשים · אור שמח · ספר עבודה

אור שמח על משנה תורה, הלכות איסורי המזבח

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור שמח על משנה תורה, הלכות איסורי המזבח

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-שמח-על-משנה-תורה-הלכות-איסורי-המזבח/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ד 4
הלכה ה 4
פרק ב 4
הלכה ד 4
הלכה ח 5
הלכה טו 5
הלכה טז 5
פרק ג 6
הלכה ג 6
הלכה ח 6
הלכה יב 6
פרק ד 13
הלכה ד 13
הלכה ה 14
הלכה ו 14
הלכה יג 16
פרק ה 16
הלכה ו 16
הלכה ט 16
פרק ו 17
הלכה ג 17
הלכה ד 17
הלכה ט 19
הלכה טו 19

פרק א

הלכה ד

השוחט בעל מום לשם קרבן לוקה כו'.

פירוש דבריו דאם הקדיש בהמה תמימה ונעשה בעל מום ושחטו סתם בפנים לוקה משום לא תקריבו אלה לד' דכמו דהכשירו הוא סתם כן אם שחטו במומו סתם לוקה ודאי. אמנם רבינו רוצה להשמיענו דהקדיש בעל מום ושחטו לוקה על ההקדש ועל השחיטה, לכן כיון שהקדישו כשהוא בעל מום לא חלה קדושה עליה והרי הוא חולין גמורים ואם שוחטו סתם הוא שוחט חולין בעזרה, ולא שייך כלל לחייבו משום שוחט בעל מום אם לא בפירש ששוחטו לשם קרבן וע"ז לוקה, ובקדושין (דף נ"ז) מרבה אין לי אלא תמימים כו' מנין לרבות בעלי מומין כו' הרי דצריך קרא לרבות בשוחט חולין בעל מום בעזרה, וע"כ בשוחטו סתם לא לשם קרבן ופשוט, ויעויין תמורה (דף ז') תוד"ה אלא בתם כו' לכן נראה להר"מ וכו' עיי"ש:

הלכה ה

אחד בעל מום כו' שנאמר לא תזבח כו'.

צריך מובן מדוע לא נמנה לאו דכתיב גבי בכור וכי יהי' בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו לד' ויליף מיניה בבכורות (דף י"ד) דבכור דקדוש במומו סד"א מדקדוש במומו קרב נמי במומו קמ"ל ומעשר יליף מיניה ולא נוכל למילף מוולדות ותמורות דהוי סוף קדושה, אבל בכור דתחלת קדושה ובכ"ז קדוש במומו סד"א דקרב נמי במומו קמ"ל והוי לאו גמור בבכור וא"כ למה לא נמנה אותו למצות ל"ת במנין המצות, ויעוין תו"כ בפ' אמור דדריש בבקר לרבות מעשר ויעויין ס' המצות שורש ט' ובדברי רמב"ן ואכמ"ל. ולשון הגמ' ריש פרק מומין אלו ל"ל דכתב רחמנא מום באדם מום בקדשים מום בבכור מורה דכל חד הוא מצוה בפ"ע:

פרק ב

הלכה ד

אם נשבר עצם מן הזנב כו'.

נ"ב תורת כהנים מפורש מנין לרבות נשבר עצם מן הזנב ת"ל או שבור ובצלע כשר ולא כספר יראים:

הלכה ח

יש שם ארבעה חוליים כו' אם נגממו וכו' אם נפגמו חיטיו הפנימיות כו' י"ל שהורצו.

דעת רבינו דעל מום שאינו בגלוי אם הקריב הורצו אע"ג דמקרי מום כיון דאינו מום רע, ואף דבקרא דלא תזבח כתיב בו מום לחודא מכל מקום שם כתיב כל דבר רע וכיון דבסתר אינו רע, ונתיישב בזה הירושלמי דגיטין פרק הנזקין על הך דחטאת גזולה שלא נודעה לרבים שמכפרת דריש והבאתם את הגזול ואת הפסח כו' מה פסח וחולה בגלוי אף כל בגלוי, וכמו מום שאינו בגלוי והקריב הורצה כן בגזל שלא נודע מכפר והוא כסברת רבינו:

הלכה טו

ספק קבועים או עוברים לפיכך אם הטיל בה מום אחר אינו לוקה.

מוכח מלשונו דאם הוי ודאי חוורור ומום שאינן קבועים אז אם הטיל בו מום אחר לוקה, וזה נגד דברי הרא"ש שפסק שמטיל מום קבוע בבעל מום עובר מה"ת שרי ולרבינו לוקה, ולפלא על מרן הבית יוסף שלא הביא דעת רבינו ובסימן שי"ג בשו"ע סתם כהרא"ש וצ"ע. וזה דעת רבינו במטיל מום במוקדשין בזה"ז דאינו עובר בל"ת אבל מה"ת אסור ובזה"ז גרע ממום קבוע דלא לדמיה חזיא וכש"כ מום עובר, ויש להאריך בזה ועוד חזון בס"ד:

הלכה טז

יש בדבר ספק אם למפרע היא בעלת מום כו' הרי זה ספק מועל כו'.

בגמרא (דף ל"ט) בעי מיניה פנחס אחוה דמר שמואל כו' או מכאן ולהלן הוי מומא, והפירוש דאם בדק ולא עבר חזינן שהוקבע העוורון אבל לא ידענא מזמן מה דאימור עכשיו הוקבע ונשאר על זמן הקודם בלא בדיקה, וכאן לא שייך לאוקמי על חזקה ראשונה דהא אית ביה חוורור, ותחילתו לקוי קרי להו בפרק הערל (דף פ') עיי"ש, וא"כ הוי כהביאה סימני בגרות ביומא דמשלם שיתא דפליגי רב ושמואל בשילהי קדושין, דלרב דאזיל בתר חזקה דהשתא והוי המוקדש ודאי בע"מ למפרע כיון דליכא חזקה דמעיקרא ותו ג"כ מועיל בפדיונו דאזלינן בתר חזקה דהשתא והוי הבהמה ודאי בע"מ למפרע וממילא לא אזלינן בתר חזקת חולין דהפדיון ולכן רק לשמואל בעי ודוק:

פרק ג

הלכה ג

הטומטום והאנדרוגינוס כו' ה"ה כמין אחר.

פשוט דסברתו דטומטום ואנדרוגינוס הוי כטריפה דחכמים מעטינהו מדרשא אבל לא איתפריש טריפה בקרא ורק למדו זה ממה שכתוב בקבלה הקריבהו נא לפחתך כו' ולכן לענין תמורה ולענין קרבן בעוף דטריפה אינו עושה תמורה ופסול בעוף כן הדין בטומטום אבל בבכורה דנוהגת בטריפה כמוש"פ רבינו שם לכן גם טומטום קדוש מספיקא. ומש"כ והרי הן כמין אחר נתכווין להגמ' תמורה (דף י"ז) אף כל דליכא במינה כו' ודוק. ואולי פסק כר' יוחנן דפליג על רב חסדא ולא סמי טומטום ורק בבכור חייש לר' ישמעאל ולת"ק כר' יוחנן דהוי ספק יעו"ש:

הלכה ח

במשל"מ. ויש להביא ראיה כו'.

נ"ב, מפורש הוא בתוספתא פ"א דפרה ואם הקריבן מיום שמיני כו' בכור שנולד בו מום שוחטו ואוכלו ביומו יעו"ש דמפורש דאף בכלו חדשיו אסור לקרבן עד יום השמיני דבמומו נאכל תיכף:

הלכה יב

וכולן ולדותיהן מותרין למזבח חוץ מולד נרבעת כו' בד"א כשנעבדה בה עבירה כו' כשהיתה מעוברת כו' אבל אם נתעברה אחר שנעבדה בה עבירה כו' הרי ולדה כשר למזבח כו'.

הנה רבינו נקיט סתמא דנתעברה אח"כ מותרת, ובגמרא לא קאמר רק משום זה וזה גורם משמע אי הוה תרווייהו דאיסורא כמו הזכר נרבע והנקיבה נרבעת ששניהן אסורין תו וולדן אסור הואיל דשני הגורמים דאיסורא הן, ורבינו כייל סתמא דכשר מוכח דאף אם שניהן דאיסורא ולדן מותר, וצריך ביאור, ונתבונן נא כמעט ונבא לביאור שיטתו בס"ד:

הנה זה כבר הקשתי על הנך פוסקים דסברי דלידה הוי שינוי וגזל מעוברת וילדה הוי שינוי דלא הדר וקני, מהא דאמרו בע"ז (דף מ"ו) בעי רב"ח יש שינוי בנעבד או אין שינוי בנעבד כו' א"ד מחלוקת כשנרבעו ולבסוף עיברו אבל עיברו ולבסוף נרבעו ד"ה אסור כו' הכי השתא התם מעיקרא בהמה והשתא בהמה דשא הוא דאחידה באנפה הכא מעיקרא חיטי והשתא קמחא, והלא חזינן דלידה לא הוי שינוי, ומצאתי זה בקצוה"ח.

אולם לכאורה זהו בדותא, דחזינן דבכחש בהכחשה דלא הדר או בהזקינו דהוי שינוי לכו"ע ובכ"ז גבי אתנן האם נאמר דהכחיש או הזקין הוכשר אתמהה, אמנם כבר עמדו ע"ז התוס' בד"ה כל האסורים לגבי מזבח דאמאי אינה מותרת האם אם ילדה הולד הלא היה טעונה וילדה חשיב שינוי [והוא שינוי דלא הדר כמוש"כ תוס' בב"ק (דף צ"ה) ד"ה בשבח שע"ג גזילה] ותירצו דצריך לחלק בין מזבח לתקנת השבים יעו"ש, והא דמדמה אתנן לשינוי גבי גזלן היינו אם יש שינוי בעולם גבי גזלן מסתבר למעטו גבי אתנן מהם שינוי גמור שנעשה ממנו גוף אחר כמו מחטים סולת ועיין במרובה (דף ס"ה) תוס' ד"ה הא מני ב"ש ודוק. אולם הלא צריך מובן דע"כ לא קאמר רק הכא מעיקרא בהמה והשתא בהמה דשא הוא דאחידה באנפה, אבל בנתעברה וילדה אח"כ הלא הולד ודאי לא זה הוא שהיה בעת שנעבד, א"כ הוי טפי משינוי דחטים ועשאן קמח ואמאי יהא אסור בנעבד אם נאמר דיש שינוי בנעבד, בשלמא גבי גזלן סובר רבינו דגם בכה"ג לא הוי שינוי והולד לבעלים משום דהפרה קנויה לבעלים ולא נשתנית ותו כי ילדה הלא פרתו של נגזל ילדה וברשותו הוא דקא ילדה, אבל כאן הלא לא זהו שנעבד דהפרה נעבדה לא הולד וא"כ מדוע צריך לטעמא דזוז"ג הלא אפילו שניהן דאיסורא צ"ל הולד מותר אם יש שינוי באיסורי מזבח. לכן נראה כיון דחל איסורו למזבח באופן שהיה ראוי וכבר נקרא תועבה תו היוצא ממנו אסור ואיהו אסור ולכן אף כי ילדה או הכחישו ג"כ לא חזרה להיתרא, וכן הולד היוצא מהם שנתעברה אחר שנעבדה אסור לגבוה כיון דכבר נאסרה אמו ויצא מן האיסור, רק בחטים ועשאן קמח שבעת היותן חטים אינן ראויין למזבח ורק באופן שנשתנו היינו לקמח, או ענבים אינן ראויים רק ליין ולכן לא חלה איסורא עליהן כלל ומותרים, וזה שאמר קרא תועבת ד' גם שניהם הם ולא שנוייהם שהשנויים יהיו תועבה זה לא, אבל כי כבר נעשו תועבה תו כל היוצא מהם והנעשה מהם הוי תועבה, ולכך לא מקשה רק מעיברו ולסוף נרבעו דתמן הוי מעיקרא עובר דלא הוי חזי כלל למזבח ולסוף נולד, א"כ לא הוי חזי כלל למזבח רק באופן שישתנה ואפ"ה אסור, ומשני דלא הוי שינוי כלל דמעיקרא בהמה והשתא בהמה, ונכון בס"ד. ולפ"ז תו קמה ראיית הקצות דלידה לא הוי שינוי כלל כמו שבארנו:

וכיון שזכינו לזה מיושב שפיר מה שתמהו התוס' בע"ז וב"ק דכאן אמרינן דשנוייהן מסתברא טפי להתיר מולדות, ולב"ש אמרינן דשנוייהן אסורי וולדות מותרין, ולפ"ז אין התחלה להקושיא דקאי קרא למעט כשנתן לה אתנן ואח"כ נתעברה וילדה [וכמו שצדדו תוספות בב"ק יעו"ש, והא דהוכיחו מתמורה איפכא יבואר בתוך דברינו דאינו מוכרח] ואף למאן דסבר זוז"ג מותר מ"מ צריך קרא היכי דהזכר והנקיבה היו שניהם אתנן באופן

זה ממעט לב"ש מהם ולא וולדותיהן, והך משנה דכל האיסורים לגבי מזבח ולדותיהן מותרין דפליג עלה ר"א לא קאי על אתנן ומחיר דשנינו קודם במשנה ולדותיהן מותרים הם ולא ולדותיהן, ולפי מה שבארנו דבנעבד אע"ג דיש שינוי מ"מ הולד שנולד אח"כ אסור היינו אף שנרבע ולסוף נתעבר וילדה דכיון דכבר נתהווה תועבה תו כל היוצא ממנו אסור, ה"נ גבי אתנן דמיעט קרא מהם ולא ולדותיהן היינו שנתעבר אח"כ, דמלא שנוייהן לא הוי ידעינן כלל דבאופן זה מותר כיון דכבר חל על אמו שם תועבה, וה"נ לב"ש צריך קרא לאופן דנתעבר אח"כ דמיעטו מהם ולא ולדותיהן. אולם בכ"ז צ"ל לב"ה דסברי הם ולא שנוייהן הם ולא ולדותיהן ממעטינן אף עיברו ונתן לה באתנן ואח"כ ילדו, אע"ג דמהם ולא ולדותיהן ממעטינן רק אם עיברו אח"כ, ומהם ולא שינוייהן לא ידעינן דהכא מעיקרא בהמה והשתא בהמה כו', בכ"ז מסתברא דמותר דהא רבא לא חשיב רק ולד הנוגחת והנרבעת לאסור עיי"ש פרק כל האסורים, וטעמא דמהם ממעטינן לגמרי לבית הלל פרט לדבר שאינו ראוי שיהא למזבח רק באופן שנשתנה ולא באופן שהוא עכשיו [שאין מין חטים וענבים למזבח רק יין וסולת] וכן עובר דלא חזי למזבח ונעשה אח"כ כגוף אחר, וכן ולד הנתעבר אח"כ ממנה דהוא גוף אחר, אבל לב"ש לא ממעטינן רק מידי דהוא גוף אחר מקרא דהם הא אותו גוף יהי' באופן שיהי' אסור לגמרי, אבל בשאר איסורי מזבח כמו נרבע ונעבד דליכא בהו קרא מסתברא דכל מילי דלא חזי לקרבן ולא נראה לגבוה רק באופן שישתנה מותרים דלא הוי מעולם תועבה, אבל מידי דחל עליו שם תועבה דמינו ראוי לקרבן תו אף שישתנה ויתהווה ממנו גוף אחר אסור דכל היוצא מן האיסור אסור. הארכנו הרבה ליישב קושיית תוס' ודוק:

שוב ראיתי בתוספתא סוף תמורה מפורש כדברינו וז"ל, נתן לה חטים לעשות סולת ענבים לעשות יין כו' בהמה מעוברת וילדה אצלה הרי אלו אסורין אבל נתן לה מעות ולקחה בהן יינות ושמנים כו' בהמה ונתעברה אצלה וילדה הרי אלו מותרין, והא הך ברייתא היא מה דמוקי לה הגמרא כב"ש דאסרי בשנוייהן והרי מפורש דבמעוברת וילדה אסורה לדידהו ואם ריקנית ונתעברה הולד מותר. וכל רואה יבין כי הטעם כדפרשתי דמהם ממעט גוף אחר ומעוברת וילדה הולד אותו גוף הוי אבל אם נתעברה אח"כ מותר דגוף אחר הוי, ומהם ולא ולדותיהן ממעטינן לה דלא מסתבר לאמר מפני שזוז"ג מותר דמשמע בתוספתא דחד טעמא עם לקחה שמנים כו', יהיה איך שיהי' מפורש דלא כהתוספות דקא שרו מעוברת וילדה לב"ש ודוק. אולם אם נאמר דהא דשרו ב"ה באתנן ומחיר אף בעיברו ואחרי כי נתן לה ילדה אח"כ הוא מטעם דהוי כשינוי כיון דבעודו עובר לא חזי לקרבן, א"כ אף בנתן לה העובר במפורש ג"כ יהי' מותר דהא

נעשה אח"כ כגוף אחר, וזה ודאי אינו כמו ששנינו בבכורות ריש פרק מעשר בהמה איזהו אתנן שנכנס כו' לקח עשרה עוברין כו' והכא נמי כגון שנתנו במעי אמן, רש"י, אלמא אע"ג דנתנו לה במעי אמו בכ"ז הוי אתנן ואסור למזבח, וכן בזבחים פרק פרת חטאת אמר אתנן ומחיר בולדות קדשים דאקדשינהו במעי אמן יעו"ש, ולכן אם לא נודה לסברת התוס' נאמר דאפילו בנותן לה סתם האם עם העובר ג"כ מיתסר כשנולד, דמיעוט דהם ולא ולדותיהן הוא אם נתן לה ואח"כ עיברו, ומולא שינוייהם הא לא הוי שינוי דמעיקרא בהמה כו'. אך לא משמע כן בתמורה כמוש"כ לעיל, ומוכרחין אנו להודות לסברת תוספות דדעת' אינו רק על האם יעו"ש בדבריהם. אולם אינו מוכרח דהני דחזינן דנתן לה עובר ואח"כ ילדה דאסורים הוא כב"ש דאסרי שינוייהן וכמה תנאי סברי כב"ש לשיטת אביי דתליא אם שינוי במקומו עומד כמו שאמר ריש הגוזל עצים איכפל כל הני תנאי כב"ש, ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה כו'. ופוק חזי בתוספתא שלנו בכורות פרק מעשר בהמה איזהו אתנן כל שנתן לה עובר פרתו [והוא כמסקנת תלמודין] ובתמורה תניא בתוספתא דשינוייהן אסרי כב"ש ודוק:

ודע דלפי מה שבארנו יתכן לבאר הא דקאמר הכי השתא התם מעיקרא בהמה והשתא בהמה, דהפירוש דגם כשהוא עובר הוי ראוי לקדושת הגוף דקדוה"ג חלה על העוברין כדאמר ר' יוחנן בתמורה (דף י"א) וא"כ נדחית מע"ג המזבח וכבר חל עליו שם נעבד או נרבע, אבל בחטים וענבים דבעודן חטים וענבים לא מצי נחית עלייהו קדוה"ג ולא נקראו נעבד להדחות מע"ג המזבח ולעולם דלידה הוי שינוי וסרה ראיית הקצה"ח ודוק:

ועתה נבאר שיטת רבינו, דאיהו מפרש דאם יש שינוי בנעבד מותר הולד בנעבד ולסוף נתעברה וילדה דהוי הולד גוף אחר ועדיפא טפי משינוי, ולא סבר להך חילוקא שכתבנו לעיל, וכן מורה פשטיות הסוגיא דע"ז דאמר והני נמי כעיברו ולסוף נרבעו כו'. מוכח דנרבעו ולסוף עיברו הוי גוף אחר ועדיפא טפי משינוי דחטים לקמח ושרי בלא טעמא דזוז"ג ואפילו שניהן הזכר והנקיבה דאיסורא ושני הגורמים איסור ג"כ הולד מותר, וכן מפורש בדברי רבינו לקמן הי"ד המשתחוה לקמה חיטים מותרין למנחות שהרי נשתנו ונדמו לולדות של איסורי מזבח שהן מותרין, הרי מפורש דולד [הוא שנתעברה אח"כ] שרי מטעם שינוי, והא דאמר מטעם זוז"ג או משום ולד טריפה או דאזלא הסוגיא בתמורה אף אם נימא אין שינוי בנעבד, ורבינו מחלק בהדיא בין הך שינוי דנעבד לשינוי דקנין גבי גזילה דאיהו פסק בפ"ב מהלכות גניבה ואבידה דגזל צמר וצבעו הוי שינוי, וכאן פסק לקמן פ"ד ה"ז המשתחוה לבהמה צמר שלה פסול לבגדי כהונה אע"ג דצבעו לתכלת דבעינן שינוי גמור וכמוש"כ הכס"מ, וזה דלא כהקצות, ומש"ה אפילו כחשה

כחש דלא הדרא ג"כ פסול אע"ג דבע"ח אינן נדחין כפסק רבינו, בכ"ז דלא הוי שינוי גמור וכמו שביארנו, זה ברור דעת רבינו ודוק:

ודע דהא דטרח הגמרא בזבחים ריש פרק פרת חטאת לאשכוחי גוונא דהיה ראוי לפתח אוהל מועד ואפ"ה אינו ראוי להקרבה משום אתנן ומחיר, לפום הך בעיא דר' אלעזר בע"ז ריש השוכר את הפועל בקדמה והקדישתו באופן דא"ל להוי אצלך עד שעת ביאה ואי מצטריך לך קני מעכשיו דאם הקריבתו קודם ביאה יצאתה בו ידי חובתה, אך בהקדישתו מיבעי ורבינו הביאה לקמן פ"ד הי"ב, א"כ משכחת שהקדישתו ואח"כ בא עליה דהיה ראוי לפתח אוהל מועד שאם הקריבתו קודם היה כשר. נמצא דהיה ראוי לפתח אוהל מועד אחר הקדישו דבכה"ג חייל אתנן על מוקדשין כיון שנתן לה טרם שהקדישתו יעו"ש בתוס' בזה, וכן מחיר כלב משכחת בכה"ג גופיה והבן. אולם לשיטת רבינו לקמן פ"ד דבעופות חיילא אתנן ומחיר גם על מוקדשין, א"כ בעופות משכחת שהקדישן ואח"כ נתן לה באתנן דהיה ראוי לפתח אוהל מועד. וצ"ל דהא דאמר בולדות קדשים וכמ"ד בהווייתן הן קדושים אתיא על יוצא דופן וכלאים ולא על אתנן ומחיר דבהו איכא לאוקמי בפשוט וכמוש"ב, וא"כ אינו מוכח לפ"ז דבנתן לה העובר שהוי אתנן אם ילדה אח"כ וכמו שהארכנו לעיל דגבי אתנן ממעט בכל גוונא דלא חזי לקרבן באופן שהוא עכשיו ודוק:

והנה הלח"מ בפ"ד מהלכות תמורה ה"ג הקשה לפסק רבינו דבמעי אמן הן קדושים מהא דפ"ב דזבחים משני אהא דפריך ותיפוק ליה מאל פתח אוהל מועד ומסיק בולדות קדשים למ"ד בהווייתן הן קדושים ואיך כתב רבינו מתניתין כפשטא בפרק י"ח ממעה"ק מקרא דאל משכן ד'. ובמחכתה"ג לא ראה בגמרא דאמר בשלמא רובע ונרבע משכחת לה דאקדישנהו והדר נרבע כו' הרי צריך קרא משום רובע ונרבע, ולפמש"כ לעיל גם משום אתנן ומחיר:

ואגב דעסיקנא בזה הענין נפתח לי פתח רחב לכנוס בשיטת רבינו לעיל פ"א הי"א דפסק ואם נשחטה קודם כו' ואם ילדה יקרב ולדה, וכן כתב בפ"ד מהלכות תמורה ולד בעלת מום ה"ה כולד התמימה לכל דבר ויקרב כראוי לו, וכבר תמה הלח"מ מסוגיא דריש פרק אלו קדשים בתמורה, דאמר דלמאן דאמר במפריש נקיבה לעולתו וילדה דירעה הכא נמי ירעה ורבינו פסק במפריש נקיבה וילדה דירעה וכאן פסק דיקרב, ובחדושי תמורה הארכתי ליישב עיין שם. וכעת נתגלה לי מקומו, דהא רבא מוקי כשנרבעו ולסוף עיברו ופליגי בזוז"ג, ואמר מחלוקת כשנרבעו כשהן חולין כו' אבל נרבעו כשהן מוקדשין ד"ה אסורים, והא אף נרבעו כשהן חולין והקדישן ואח"כ עיברו ג"כ הוולד אינו ראוי

להקרבה דמכח קדושה דחוייה קא אתי וכמו ולד בע"מ, וליכא למידחי שאני בע"מ דהוא בר פדייה משא"כ נרבע דבעי מום קבוע לפדות כדאתמר ריש פרק כל האסורין (דף כ"ח) יעו"ש דמפריש נקבה לעולתו וילדה ודאי דבעי מום קבוע לרבנן ובכ"ז הולד ירעה, והגמ' מייתי זה על ולד בע"מ, ומיהו יש לדחות דה"ה נרבעו כשהן חולין והקדישן תלוי בפלוגתא דרבנן ור"א במפריש נקבה לעולתו ונקיט הני גוונא דהוי לכו"ע היינו נרבעו כשהן חולין והקדישן בעת שנולדו ונרבעו כשהן מוקדשין כו' דאסורין משום דבזיא מילתא, אבל לפי גירסת רבינו דפסק כאן דאפילו נרבעו כשהן מוקדשין מותרין ע"כ דגריס כהגירסא דע"ז (דף כ"ד) דרבא אמר ר"נ מחלוקת שנרבעו כשהן מוקדשין ולכן פסק כרבא נגד רב הונא ב"ח, דאיהו מרא דתלמודא טפי מיניה וגריס אצל רב נחמן תדירא, א"כ קשה טובא איך קאמר שנרבעו כשהן מוקדשין ואיהו מוקים לה קודם בנרבעו ולסוף עיברו דשרו רבנן בולד להקריב ותמוה הא הוי כולד בעלי מומין דבא מכח קדושה דחויה, וזה זרות גדולה דסתם משנתינו כר' אלעזר במפריש נקיבה וילדה דולד יקרב עולה, ומזה יצא לרבינו לדחות הסוגיא דריש אלו קדשים דמדמה להדדי וע"כ דמפריש נקיבה גרע טפי, ועיין בפרק המזבח מקדש (דף פ"ה) בעולת נקיבה דכקדם מומה להקדישה דמי יעו"ש דמחלק בין מומין דעלמא אע"ג דנחית לה קדוה"ג, ולכן רובע ונעבד אתקושי לבעלי מומין דמשחתם בהם מום בם וקרא דמשחתם קאי על רובע ונרבע דכל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה, ומה ולד בע"מ אינו דחוי מכח קדושת האם כן ולד רובע ונרבע אינו דחוי מחמת שאמו נדחית קדושתה ולענין זה מקשינן, וכיו"ב תמצא בפרק מעשר בהמה גבי רובע נכנס לדיר להתעשר עיי"ש (בדף נ"ז), וזה ראיה נכונה לפסק רבינו. והתבוננתי בטעם הדבר דולד בע"מ אינו דחוי מכח קדושת אמו אעפ"י שקדוש מכח קדושה דחויה, היינו דהך דמפריש נקיבה לעולתו ולאשמו ולד תמורת אשם [לשיטת ראב"ד] כל אלה הלא הבהמות היו ראוים לקרבנות אחרים והפרישן לדברים שאינן ראוים להקריב, א"כ ולדות קדשים האלה באין מקדושה דחויה דלהו ונמשכין אחריהן להיות דחוי רק לדמיהן וירעו, אבל כאן בע"מ או נרבע האם ראוי באיזה מקום זה לשום קרבן אף בבמת יחיד נצטוו על המומין, ובניהן הקדוש מכח קדושתן ראוי שפיר להקרב ואינו פועל בתוכו דחוי קדושת אמו, וזה כי רחוק ההשתוות והיחס ביניהן [והוי כאפרוח מביצת טריפה]. ודוגמא לזה מצאנו בריש זבחים כל דמינה מחריב שלא דמינו לא מחריב עיי"ש כמה דרכים בסגנון זה, וכן מצאנו דוגמא לסברא זו בתוספות יומא (דף ס"ד) גבי לילה לא הוי דחוי עיי"ש והבן:

ובזה יש ליתן טעם לשבח למה שפסק רבינו בפ"ד מהלכות תמורה שולד תמורת אשם

לאחר כפרה דיקרב עולה, וטעמו כמו שפירש הר"י קורקוס ז"ל משום דאימיה היינו עיקר הקדש דאתי מיניה קריב, ובולד תמורת הפסח שהמיר בו קודם חצות סבר דירעה אע"ג דפסח עצמו קרב פסח ואפ"ה ולד תמורתו לא יקרב שלמים כמו בולד תמורת אשם וצ"ע לכאורה. אמנם לפי סברא זו א"ש, דולד תמורת אשם הלא אמו היא התמורה אינה ראויה כלל להקריב עולה דעולה אינה כשירה בנקיבה רק בעוף בלבד, לכן אינו פועל דחוי שלה בולד כיון דעיקר הקדישו קרב למזבח לאשם והולד ראוי למה שמותר אשם קאי הוא להיות עולה, אבל פסח הלא מותר הפסח קרב שלמים ובכ"ז אמו אינה קריבה שלמים והוא רק מצד הדחוי שלה לא מצד שאינה ראויה לכן פועל הקדושה הדחויה שיש בהאם על הבן שאינו קרב שלמים וידחה גם הוא, וזה סברא מוסכמת כפי מש"כ לעיל דכל מה שהאם יותר ראוי להקרבן ואפ"ה היא דחויה פועל על הבן יותר ממה שהוא אינו ראוי כלל שאז אינו פועל בבן, וזה נכון. ואחרי התבוננני נראה דשם יש לתרץ מטעם אחר, דולד תמורת אשם אזיל בתר עיקר ההקדש שקרב למזבח לאשם ובעת שהמיר בו אילו היה קרב היה כשר אף אם היה מחוסר זמן בבעלים, אבל פסח שהמיר בו קודם חצות דרועה לשיטת רבינו א"כ אז קודם חצות אם הקריבו הפסח הלא היה פסול, נמצא דאז לא הוי חזי להקרבה בעת שהמיר בו לכן לא אזלינן בולד תמורתו בתר עיקר הקדישו היינו פסח, דבעת תמורתו לא היה ראוי כלל למה שהוא עומד היינו פסח והיה מחוסר זמן גמור ואזלינן בתר אמיה שנולד ממנה והיא רועה לכן גם הוא ירעה, וכיו"ב בסברא זו תמצא בירושלמי פסחים פ"ט ריש ה"ו יעו"ש, וגם זה נכון בס"ד:

ונחזור למה שבארנו לעיל בשיטת רבינו דולד שנולד אח"כ הוי שנוי גמור ולכן אפילו שני גורמים איסור מותר למאי דפסק יש שנוי בנעבד, ולא סבר הך סברא שבארנו דדוקא חטים ונעשו סולת דבעודן חטים אינם ראוים למזבח, נראה שטעמו עפ"י מה שנתבאר בירושלמי בכורים פ"א ה"ח מכר פירות שדה ושייר לו שדה וחזר וקנאה ממנו מביא או אינו מביא ופשיט מהך דתנן נתן לה באתננה יינות ושמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב למזבח לאתויי מאי פרכילי ענבים ועטרות של שבלין [וזהו כמו דתנן בעו"ג גבי מרקוליס מצא עטרות של שבלים ופרכולי ענבים יינות כו' וכל דבר שכי"ב קרב למזבח ומפורש בתוספתא תמורה פרכילי ענבים כו'] ואם לא נתן לה באתנן היה מביא בכורים, וע"כ בשמכרה לו פירות שדה וחזר ונתן לה באתנן, ומוכח דבכה"ג מביא וקורא א"כ אף בשיבלים וענבים כבר נקראו תועבה ונדחו מלהקריב למזבח לדין בכורים, א"כ תו הקמח והיין אמאי מותר, ובכ"ז כיון דנשתנה מותר, ה"ה ולדות שנתעברו אח"כ מותרים ואם כי יש לדחות אבל האמת כמוש"כ, [ולפלא כי חפשתי לרבינו ולא מצאתי שיזכיר

דין דאתנן אסור לבכורים וצ"ע]:

ובזה הירושלמי עמדנו על סוגיא סתומה בע"ז (דף מ"ו) אמר רבא קו"ח ומה אתנן שמותר כו' אסור לגבוה בין בתלוש בין במחובר דכתיב לא תביא אתנן זונה כו' ואימא איפכא ואי משום דכתיב בית ד' אלהיך ההוא לכדתניא פרט לפרה כו', ותמוה איפוא נזכר במחובר משום דכתיב בית ורש"י ותוס' נדחקו בזה, והנראה לענ"ד כי סבר דהו"ל למיכתב לא תביא אתנן כו' לד' אלהיך מאי בית ד' אולם הוא להורות על הא דכתיב גבי בכורים ראשית בכורי אדמתך תביא בית ד' אלהיך [וכיו"ב נמצא בירושלמי פאה פ"ה ה"ה גבי עניים מרודים תביא בית יעו"ש] וזהו שאמר מה שאמרתי לך להביא בית ד' היינו בכורים אם הוא אתנן ומחיר לא תביא בית ד', ואיך משכחת בבכורים בתלוש באתנן אם הוא נותן לה פירות בתלוש הלא בלא אתנן הלוקח פירות בשוק אינו מביא בכורים, ודין הירושלמי לא סבר הבבלי וגם בלוקח פירות תלושים וקרקע שלהן סבר דאינו מביא ודלא כהירושלמי ועיין תוס' גיטין (דף מ"ז) ד"ה מתה אין יעו"ש, וא"כ לא משכחת רק בנתן לה הקרקע עם הפירות במחובר כמו שדה מלאה שיבלים וכרם מלא ענבים ואסור להביאן לבכורים בבית ד' ועל כרחין דאתנן חייל במחובר, וזה שלמד מיניה לנעבד בקו"ח, ופריך דאימא איפכא ואי משום בית ד' אתיא להא דתניא פרט לפרה או לרקועים ואינו מורה כלל לאסור בכורים דלא אשכחן להו רק במחובר, ודוגמא למה שבארתי בקרא דבית ד' תמצא ביבמות פרק הערל על קרא דלא תוכל לאכול בשעריך וכאן פשוט יותר ודוק. ולפלא על הירושלמי דמייתי לפשוט בכה"ג דמביא בכורים דילמא מיירי משנתינו בנתן לה שדה מלאה שבלים דאסורים לבכורים, ולומר דסבר דאין אתנן חלה במחובר זה מוזר מאוד, ודוק היטב בכ"ז:

פרק ד

הלכה ד

שאין הקדש לעו"ג.

עיין השגות, והנה בפרק כל הצלמים (דף מ"ד) איתא האומר בית זה לעו"ג כוס זה לעו"ג לא אמר כלום שאין הקדש לעו"ג, ופירושו דלא מיתסר להדיוט וכמפורש בסנהדרין (דף מ"ז) דמה עו"ג בהזמנה לא מתסרא כו', ובתוספתא דעו"ג פ"ו ותמורה פ"ד אמר שור זה לעבו"ז וזה לגבוה דלא מיתסר כמפורש שם וכדברי רבינו. אולם כבר פירש ראב"ד בדבריו שכתב הואיל והקצה את גופו להיות ע"ז בזה לא בעי מעשה כלל ובהזמנה הוי מוקצה לאסור לגבוה, אבל התוספתא שאין הקדש לעו"ג פירוש בתקרובות

שהזמינו להיות תקרובות לעו"ג לכן לא מתסרא בהזמנה, אמנם לשון הגמרא בתמורה דיליף מתשמרו לי ולא לאדון אחר מוכח דגם בתקרובות שמשמרין לתקרובות עכו"ם הוי השמועה וא"כ אין חילוק בין מוקצה להיות נעבד או מוקצה לתקרובות, לכן העיקר כרבינו:

הלכה ה

הקצה של חבירו כו'.

נ"ב, תוספתא ערוכה עו"ז פ"ו.

ובכס"מ שם. לא מצאתי בתוספתא.

נ"ב נמצא מפורש:

הלכה ו

הנעבד בין שעבד שלו בין של חבירו כו'.

ירושלמי פרק כל הצלמים ה"ה אית תנא תני בין שלו בין של חבירו ואית תנא תני שלו אסור של חבירו מותר כו' ר' יוסי בשם ר"א ד"ה הוא כמה דתימר תמן דבר שיש בו רוח חיים אעפ"י שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה ודכוותיה דבר שאינו שלך אעפ"י שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה, ר' בון ב"ח אמר אפילו סולת שלו אסור של חבירו מותר [פירוש שהשתחוה לסולת] מה כמאן דמר בין שלו בין של חבירו אסור אמר לא איתפלגון בדבר שאין בו רוח חיים [פירוש שאמר שבדבר שאין בו רוח חיים לכו"ע אינו אוסר של חבירו לגבוה] הא דבר שיש בו רוח חיים אסור [אף של חבירו לגבוה] ודבר שאין בו רוח חיים לא כש"כ [קו"ח אם בע"ח אסרי של חבירו לא כש"כ דבר שאין בו ר"ח] הוי שלא תאמר כמה דאת אמר תמן דבר שיש בו רוח חיים אעפ"י שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה ודכוותיה דבר שאינו שלך אעפ"י שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה, אתא רב ב"ח למימר לך בדבר שיש בו רוח חיים היא מתניתא מה דאיפלגון בין בדבר שאין בו רוח חיים כצ"ל לענ"ד, וכוונתו שלא נאמר כמו דאמרינן לאסור נעבד בבע"ח, אעפ"י שאינו אסור להדיוט ה"נ אסור לכו"ע בסולת לגבוה אף של חבירו דאינו אסור להדיוט רק בבעלי חיים סברה הברייתא כיון דאיכא תרי קולי חדא דהוי בעלי חיים וחדא דהוי של חבירו בזה סברה דמותר לגבוה, קמ"ל ר' בון ב"ח דלמאן דסבר דאינו אוסר של חבירו לגבוה ה"נ בסולת סבר אין אדם אוסר שאינו שלו ודוקא בע"ח דגלי קרא הא של חבירו לא, ובמחובר לא מיירי הירושלמי כלל רק בסוף הלכה נקיט לדבר פשוט ולא כן סברין מימר דבר שיש בו ר"ח כו' אסור לגבוה בית הבחירה איכן נבנה, פירוש דמחובר הנעבד אסור לגבוה אעפ"י שאינו אסור להדיוט כמו בע"ח ואין לך הר

וכו' שלא עבדו עליו וא"כ הר המוריה הוי נעבד, ומשני עפ"י נביא כו'. ונראה דהא ארץ ישראל מוחזקת אך זה ל"ק דהגמרא (דף נ"ג) אמר דמדפלחו לעגל גלו דעתייהו דניחא להו יעו"ש:

ודע דרבינו מפרש הקרא ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לד' אלקיכם דקושיית הספרי וכי ס"ד שישראל עושין כן חו"ש מפרש דקאי על מחובר ואשירה שבטלה שלא יעשנו למלאכת הקודש ואבד תאבדון את אלהיהם על ההרים כו' וכל הגבעות וכו' אבל הרים וגבעות לא מיתסרי להדיוט, לכן אמר דלמקום ההוא לא תעשון כן לד' שלא יעשה לגבוה, וזה שכתב שכל שיש בו שם לע"ז לא יעשה למלאכת הקודש בטח מצא כן באיזה מקום:

והנה רבינו פסק כהך תנא דנעבד אסור בין שלו בין של חבירו להחמיר ודלא כתלמודא דבבלי דבכל דוכתא סברה דשל חבירו מותר לגבוה, אולם במחובר העתיק מה דמשני הבבלי בבעיא דרבה המשתחוה למעין מימיו מהו לנסכים והא א"ר יוחנן מים של רבים אינן נאסרין דהוי כשל חבירו לא צריכא דקא נבעי מארעא, דלכאורה היה נראה דבבלי לטעמיה אזיל דבע"ח של חבירו אינו נאסר לגבוה ה"נ מחובר של רבים דהוי כשל חבירו, אולם לדידיה דפסק כהירושלמי דבע"ח של חבירו ג"כ מיתסר לגבוה א"כ ה"נ מחובר של חבירו בעי לאתסורי לגבוה ואמאי כתב וכן המשתחוה למעיין הנובע בארצו כו' אפילו של רבים בעי לאתסורי וצ"ע. וצ"ל דדוקא בבע"ח סתם להחמיר כהך ברייתא דירושלמי דאסור של חבירו, אבל במחובר דמיתסר לגבוה סובר טעם הבבלי דיליף מקו"ח מאתנן שמותר בתלוש להדיוט כו' אסור במחובר לגבוה נעבד כו' לא כל שכן [ולא מסברא כהירושלמי] וא"כ דיו כמו אתנן שאינו בשל חבירו שאיך יכול ליתן דבר שאינו שלו ה"נ מחובר לגבוה בנעבד לא אסור בשל חבירו וה"ה של רבים אינו אסור אבל בתלשינהו גלא ודאי דאסור אף של חבירו ושל רבים אך הני כבר אזלו וז"ב בשיטת רבינו ודוק. ועיין חידושי על התורה מש"כ בתו"כ:

ואין לסתור שיטה זו שאדם אוסר דבר שאינו שלו לגבוה מהא דקא פשיט רבי לר"י בן שאול על כלים ששימשו בבית חוניו מהו שישמשו במקדש מהא דכתיב והכלים אשר הזניח אחז במלכותו הכינו שגנזום וכו' אלמא דאע"ג דהוי דבר שאינו שלו ואין אדם אוסר אפ"ה אסרי לגבוה ה"נ כלים ששימשו בב"ח, ואם נאמר דזה ברור בכל מקום דלגבוה אף דבר שאינו שלו אוסר מאי מייתי, הא לא אריא, דחזינן דהירושלמי קאמר דאע"ג דבעלי חיים אינו נאסר להדיוט מ"מ לגבוה הוא נאסר, כן שאינו שלו אע"ג דלהדיוט לא נאסר נאסר לגבוה, וחזינן בגמרא (דף נ"ד) דקאמר שניסך לעו"ג יין בין קרניו כו' האי

בימוס בעלמא הוא ושריא ובע"ח לא מיתסרי משום משמשי עו"ג, וכולי סוגיא התם רהיטא לגבוה אלמא דבבע"ח לא אסירי היכי דמשמשי לעו"ג לגבוה, ה"נ שאינו שלו לא אסרי לגבוה טפי מהדיוט ואפ"ה גנזום משום דלאו אורח ארעא ה"נ כלים ששימשו בב"ח, וזה פשוט:

הלכה יג

במשל"מ. שמא גרוע הוא.

נ"ב ריטב"א בע"ז מפורש כדבריו יעו"ש:

פרק ה

הלכה ו

המקטיר איברי בהמה טמאה [על גבי המזבח] לוקה.

הנה בגמרא איכא לישנא קמא דאינו לוקה לר' יוחנן רק בעשה, ותמהו בתו"ח אטו מי גרע מאיברי בע"מ דלוקה, וכן ללישנא בתרא דסבר ר"ל בחיה דאינו עובר בלא כלום האם מותר להקטיר איברי חיה ע"ג המזבח אטו קדושה חלה עלייהו והוי חולין בעזרה. ונראה דכן הוא דקדושה אינה חלה על חיה ומכש"כ בהמה טמאה דאף לבן נח נאסר בבמה דידהו כדאיתא ירושלמי מגילה ומתניא בפרק פרת חטאת (דף קט"ו), וכתיב בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לד' ושקיל וטרי בתמורה (דף י"ז) אם טריפה חלה קדושה עליה אם מתקריא טמאה יעו"ש, רק רבנן בתוס' (דף ע"ז) ד"ה בדם הבהמה נסתפקו אם למ"ד חולין בעזרה לאו דאורייתא גם העלאה לאו דבר תורה ומסקו דלשם עצים שרי לכו"ע במידי דלאו בני הקרבה נינהו והוי כמו שאור ודבש דשרו לשם עצים אף לרבנן דפליגי על ר"א, ובזה נראה דפליגי אם העלה איברי חיה אעפ"י דהן חולין העלה אותן לשם עצים דמצד חולין אינו עובר ומצד זה עובר מלאו הבא מכלל עשה דכתיב מן הבקר ומן הצאן כו' קרבנכם ועצים איקרו קרבן גם לרבנן כמבואר מנחות (דף כ') יעו"ש בתוס' ד"ה לדברי רבי, וכן ללישנא קמא בבהמה טמאה פליגי אם נותנו לשם עצים ודוק:

הלכה ט

ואם הביא לא נתקדשו כו'.

נ"ב פרק המזבח מקדש (דף פ"ח) סוגיא ערוכה עיי"ש, ועיין לח"מ כאן, והלח"מ בעצמו נזכר מזה בפ"ג מפסוהמ"ק ה"כ עיי"ש:

פרק ו

הלכה ג

המקדיש יין פסול או סולת כו' הרי הדבר ספק וכו' לפיכך אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות.

בגמרא מנחות (דף פ"ז) בעי ר' יוחנן הקדיש מהו שילקה משום בעל מום כו', ולפלא אמאי לא בעי על סולת ושמן הקודמין במשנה כדבעו אמוראי בבלאי לעיל וצריך טעם. ונראה דילפינן דמנחות יהיו תמימים מקראי דתמימים יהיו לכם ומנחתם והמה תרי קראי רק מוכים להדדי אבל תמימים יהיו לכם ונסכיהם הוא כן בפסוק, ובזה נחלקו הבבלי עם הירושלמי, דבפ"ק דיבמות רמי על ר' יהודה דאמר גבי מכשף וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא זה לסקילה אלמא דלא דריש סמוכים ובאנוסת אביו דרשינן סמוכים ומחלק בין משנה תורה לשאר סידרי יעו"ש, אבל בירושלמי פרק נושאין על האנוסה אמר מודה ר' יהודה שאין עונשין יעו"ש הרי דמשני דרק לגבי איסור יליף אבל לא לעונשין, וטעמו דהוי כמו קו"ח ומה מצינו שאין עונשין מן הדין כן אין עונשין מילפותא דסמוכין, וא"ש גבי מכשף דלענין סקילה אין עונשין ולכן לענין אנוסת אביו אמר מודה ר"י במכות היינו שאין לוקין על אנוסת אביו, ולפ"ז ר' יוחנן אבוהון דחכמי מערבא לא בעי על סולת ושמן אם לוקין וכן על עצים דיליף מקרבן מנחה דמתנדבין עצים וה"ה כמנחה כיון דרק מסמוכים ילפינן היינו מתרי קראי דקרא דומנחתם סולת בלולה סמוך לקרא דתמימים יהיו ואין עונשין מסמוכין, ורק על יין בעי דכתיב בקרא גביה תמימים, אבל אמוראי בבלאי לטעמייהו דסברי דעונשין מסמוכין למאן דיליף לכן מספקא להו גם בסולת ובשמן גם בעצים ודוק:

הלכה ד

וכלי שרת שנפסלו כו' אין פודין אותן כו'.

בגמרא אמר טעמא דכ"ש הואיל ואית להו טהרה במקוה כטהורין דמי ואינן נפדין, ומסיק לשמואל דטהורין נפדין הכא משום דלא שכיחי וגזרו חכמים דילמא יפדה אותן כשהם טהורים יעו"ש, וא"כ כלי שרת מן התורה יש להן פדייה, וצ"ע לפ"ז מש"כ רבינו בהלכות מעילה פ"ו ה"ה ויראה לי שדין המנחות והנסכים וכלי שרת כו' כדין הבהמה שכולן קדושת הגוף, ורבנן בתוס' פירשו כיון דמדרבנן אין להם פדייה תו יש מועל אחר מועל וזה יפלא. ולכן נ"ל דכמו דמנחות ונסכים דשקיל וטרי תלמודא הוא כשנתקדשו בכלי אין להם דין פדיה דקדושת הגוף איכא בהו, רק כל הפלפול עד שלא

נתקדשו בכלי שרת דקדושת דמים נחית בהו, רק משום דלא שכיחי אמרו רבנן דלא ליפרוק וכמפורש בגמרא ובדברי רבינו כאן, כן הך דכלי שרת מירי כשעדיין לא נעבד בהן עבודה, אבל נעבד בהן עבודה דאמרו בשבועות ובסנהדרין אותם במשיחה ולדורות בעבודה כמו כלים שנמשחו לא נחית מנהון קדושתן וקדושתן קדושת הגוף, כן כלים לדורות דעבודה מקדשתן נחית בהו קדושת הגוף ואין להם פדיון ולכך יש בהם מועל אחר מועל כיון דמה"ת אין להם פדיון וקודם שנעבד בהן עבודה דמדרבנן לא נפדין ודאי אם מעל בהן יצאו מידי מעילה דבר תורה דעל זה לא שייך לגזור ואפשר דיצאו לחולין וחכמים לא גזרו בזה דדילמא יפדה אותן כשהן טהורים וכשרים משום דלמעול לא שכיחא וצ"ע. אבל דא ברור דשם מירי כשנתקדשו ובכלי שרת שנעבד בהן עבודה וקדושים קדוה"ג, ופלוגתא דת"ק ור"נ או דלענין מעילה פליגי אבל פדיון לכו"ע אין להם כשנעבדה בהן עבודה, או דעד שלא נעבדה בהן עבודה ופליגי שם כפירוש התוס', אבל דא ברור דכמו מנחות שנתקדשו בכלי שרת קדושים קדוה"ג כן כלי שרת המתקדשים ע"י עבודה קדושים קדוה"ג, וכן כתב רבינו פ"א מהלכות כלי המקדש הי"ג ואין קדושתן מסתלקת מהן לעולם יעו"ש, וכל הך סוגיא דמנחות קאי על כלי שרת עד שלא נעבדה בהן עבודה ולכן אמר משום דלא שכיחי, וכן כתבו תוס' קדושין (דף נ"ד) ד"ה בכתנות כהונה שלא בלו לענין בגדי כהונה וברור:

ובזה נראה לנו מה דביומא (דף י"ב) שקיל וטרי הגמרא כהן גדול במאי מחנכין אותו ומסיק רב פפא עבודתו מחנכתו כו' דאמוראי קדמאי סברי דכמו דאמרו בתוס' דהא דאמר כהן הדיוט משום מעלין בקודש ולא מורידין דאלמא לא הוי מחוסר בגדים משום דמסתלק בפה ונחית מקדושת כה"ג שלא לשמש בשמונה בגדים ואע"ג דאמרו בהוריות דאעפ"י שעבר משום מומו אסור באלמנה ז"א סתירה לדבריהם דלעולם מצי לשמש בד' בגדים דכמו כן מצאנו דכהן משוח משמש בד' בגדים (עיין בהלכות כלי המקדש) ומוזהר על כל הנך לאווי, א"כ לשמש לשמונה בגדים מסתלק בפה והוי קדושתו לא כמו קדושת הגוף רק כמו קדושת דמים ולכן אין מחנכין את הכה"ג בזה גופא במה שעובד בד' בגדים ולא מצאנו שיהא אותו דבר מקדשו ואיהו מקדש לאותו דבר רק כמו עבודה לכלי שרת וכן לבגדי כהונה ועיין ירושלמי יומא פ"ג ה"ו דקדושין ומתקדשין כאחד, כן הכא בעי שיהא הכהן גדול מלובש בשמונה בגדים ואיהו מקדש להבגדים וכן הבגדים מקדשין לכהן שיהא כה"ג, אבל טעמייהו משום דקדושתו של כה"ג הוי כמו קדושת דמים ואינו מתקדש בעבודה בארבעה בגדים, דהא דעובד בד' בגדים עבודת כהן גדול זה קדושת דמים אין בזה שיהיה קדוש ומתקדש כאחד ודוק:

הלכה ט

שלא שהה ארבעים יום.

נ"ב משנה בעדיות פ"ו משנה א':

הלכה טו

שאינן באין כו'.

פירוש לכתחילה דבשתי הלחם פסק דיביא מן העליה והגמ' דמדייקא דמתני' דלא כתנא דמכשיר בעומר מן הישן דייק מהא דבפרק רי"ש תנן מצותו להביא מן העמרין מן הלח לא מצא יביא מן היבש ולא תנא לא מצא מהחדש יביא מן העליה ופשוט.

(**נ"ב**. ולפי זה פסק רבינו כסתם משנה בעומר דאינו כשר מן הישן ובשתי הלחם פסק כתנאי דמכשרי מן הישן משום דבמשנתינו ליכא להיפך דעל לכתחילה קאי דאינן באין מן הישן ודו"ק):